

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗАСОБАМИ
МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ
МУЗЕЮ ІМ. А. С. МАКАРЕНКА**

Червоний П. Д.

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри
педагогіки та психології факультету № 3,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків, Україна

Педагогіка А.С. Макаренка актуальна і дотепер, кожному поколінню, учням, майбутнім педагогам, вихователям, а особливо психологам, які будуть працювати у ювенальній превенції прийдеться стати вихователями, зуміти перевиховати дитину, надати консультативну допомогу батькам, надати правильний вектор розвитку особистості щоб бути корисною для суспільства.

Ми намагаємось показати, що музейна педагогіка також здійснює підготовку молодих фахівців до виховної роботи. Засобом підготовки ми обрали діяльність шкільного музею сотої школи ім. А. С. Макаренка міста Харкова та музею ім. А. С. Макаренка в Куряжі с. Подвірки. Музеї є важливим засобом виховання не тільки учнів, вони сприяють формуванню в студентів та курсантів національної свідомості, духовної єдності поколінь, розвитку творчих здібностей.

Мета діяльності шкільного музею А.С. Макаренка полягає у вивченні та популяризації педагогічної спадщини великого педагога і письменника, залученні молоді, майбутніх педагогів та психологів до виховання, шанобливого ставлення до історії та культури українського народу, його найкращих представників, сприяння розвитку творчих здібностей учнів, майбутніх педагогів та фахівців, керівників та педагогів інших шкіл.

Предмет вивчення музею – не лише життєвий та творчий шлях А.С. Макаренка, його педагогічна система, а й сучасні педагогічні надбання, історичне буття нашого краю.

Завдання музею полягає в професійному, моральному, патріотичному вихованні молоді, у підвищенні їх загальноосвітнього і культурного рівня та організації повноцінного культурного дозвілля.

Шкільний музей у 2007 році зайняв третє місце в районному конкурс-оглядах шкільних музеїв м. Харкова. Тільки в 2008 році у 125 річчя від дня народження А. С. Макаренка відвідали 532 особи, проведено 25 оглядових екскурсій для учнів своєї школи, чотири для інших шкіл, оглядові екскурсії для дошкільних закладів, чотирнадцять екскурсій вікторин, п'ять навчальних екскурсій, чотири – для директорів шкіл м. Харкова та Харківської області, шість екскурсій для студентів Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди, Харківського гуманітарно-педагогічного університету а також для курсантів Харківського національного університету внутрішніх справ. На базі музею проводилися Макаренковські читання, музейні уроки.

Одна з особливостей музею полягає в тому, що у ролі екскурсоводів виступають кращі учні. Починаючи з п'ятого класу вони ведуть екскурсії до одинадцятого класу. По кожному відділу музею учні з гордістю та натхненням розповідають про періоди життя та творчості видатного педагога. Старшокласники передають естафету екскурсоводів учням молодших класів. Учні краще засвоюють і сприймають інформацію від ровесників про рідний край, про вихованців А. С. Макаренка, які захищали у роки Великої вітчизняної війни та відбудовували рідне місто. Свої відгуки та подяки залишають гості школи та музею у книзі для відвідувачів – керівники навчальних закладів, організацій, студенти, курсантів та учні. Відгук з подякою залишили і вихованці А.С. Макаренка, а саме; Г. В. Слуцька, В. І. Шибасєва, Т. Ю. Коменська, В. Ф. Левченко у 1989 та 1994 роках; у 2007 році І. Д. Токарев та Антон Васильєв–Макаренко [1].

Музей ім. А. С. Макаренка в Куряжі с. Подвірки дотепер одна із найкращих музейних експозицій гуманітарного профілю за предметно-просторовим рішенням та інформативним наповненням, пов'язаним із

педагогічною діяльністю А. С. Макаренка. Це макети, настінні розписи, портретні замальовки безпритульників, створені поколінням чудових рисувальників, майстрів Харківської школи мистецтв у будівлі, побудованій як асоціативна паралель до повісті А. С. Макаренка «Прапори на баштах». Предметно-просторове рішення, органічне розміщення експонатів, дозволяють сприймати цей музей як документ епохи та як об'єкт, створений в душі часу [2].

Також на території Курязької виправної трудової колонії знаходяться такі скульптурні групи, як «Горький і Макаренко» та «Макаренко і його вихованці».

Основною формою роботи музею є екскурсія. Однак діяльність музею стала корисною не тільки для неповнолітніх правопорушників, а й для населення, а особливо тих фахівців, які виховували та навчали школярів, юнацтво і молодь, дослідників творчого та життєвого шляху А. С. Макаренка.

Відповідно до відділів, екскурсія продовжується з розповіді про дитячі та юнацькі роки, першу педагогічну діяльність А. С. Макаренка до навчання в Полтавському учительському інституті. На стендах розміщені копії документів та фотографії сім'ї А. С. Макаренка. Наступний розділ називається «Народний учитель», він розповідає про початок роботи з безпритульними в колонії ім. О. М. Горького. Розділ «Курязький період» розповідає про переїзд колонії ім. М. Горького до Курязю. Наступний розділ присвячений створенню і діяльності комуни ім. Ф. Дзержинського, періоду педагогічної та літературно-творчої діяльності.

Щороку музей відвідує більше 3000 осіб, серед яких учні шкіл, студенти педагогічних та інших закладів вищої освіти, курсанти закладів вищої освіти МВС України, педагоги, мешканці Харківської, Полтавської та Сумської областей, міжнародні делегації, представники різних організацій, які працюють з адитивною поведінкою дітей та молоді, представники Міжнародної Макаренківської асоціації.

Дотепер у музеї проходять конференції, присвячені А. С. Макаренку, вихованню дітей, презентуються різні проекти, один із них – «Сучасний музей з харизмою».

Отже, педагогічна спадщина А. С. Макаренка також продовжує своє життя завдяки музею А. С. Макаренка в с. Подвірки, та шкільному музею сотої школи ім. А. С. Макаренка міста Харкова. Здійснюється виховання дітей за методикою видатного педагога, розширюється їх світогляд, вшановується пам'ять визнаного всім світом педагога, надається інформація для роздумів щодо навчання та формування педагогічних умінь у студентів, створюються умови творчого підходу та пошук нових методів виховання дітей та юнацтва в умовах стрімких суспільно-історичних та інформаційних процесів.

«Література:»

1. Червоний П. Д. Шкільний музей А.С. Макаренка : матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф. / П. Д. Червоний, О. М. Павленко // [„Творча спадщина А. С. Макаренка в контексті інноваційного розвитку освіти XXI століття ”] (Суми, 15–16 березня 2018 р.). – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – 284 с.
2. Вольпе Н. Семья, род, нация. Из серии выставок в рамках проекта «Харьковские династии».